

Tilburg University

Hoogconjunctuur in het OESO-gebied

Meulendijks, P.J.F.G.

Published in:
Maandschrift Economie

Publication date:
1995

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Meulendijks, P. J. F. G. (1995). Hoogconjunctuur in het OESO-gebied. *Maandschrift Economie*, 59(1), 90-96.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Hoogconjunctuur in het OESO-gebied

DR. PIETER J. G. G. MEULENDIJKS

Een jaar geleden al werd aan de Angelsaksische landen een locomotiefunctie toegedicht voor een globaal opgaande internationale conjunctuur in het OESO-gebied, mede ondersteund door een veerkrachtige groei in een aantal niet-OESO landen, in het bijzonder de landen van de Azië-regio¹. In de laatste editie van de 'OECD Economic Outlook' wordt deze voorttrekkersrol definitief bevestigd². De economische vooruitzichten voor dit jaar blijken immers belangrijk beter te zijn dan ze in de voorafgaande vier jaren waren. In tegenstelling tot het vorige jaar is er thans sprake van een economisch herstel over de volle breedte van alle belangrijke regio's van het OESO-gebied en, naar het zich laat aanzien, ook in de komende jaren kan worden gehandhaafd. Dit herstel, met een groeivoet van een kleine drie procent, kenmerkt zich verder door een dalende werkloosheid naar een kleine acht procent en een lage inflatiegraad van rond de twee procent. Of deze herstelbeweging zich kan handhaven zal mede afhangen van de vraag of de lange-rentestijging, die zich voordeed in het vorige jaar, zich in de komende tijd zal bestendigen. Is dit het geval, dan kan dat nadelige gevolgen hebben voor het vertrouwen bij zowel de particuliere huishoudens als bij het bedrijfsleven. Een dergelijk gebrek aan vertrouwen werd het vorige jaar nog als een belangrijke boosdoener gezien van een teleurstellende economische ontwikkeling in het Niet-Angelsaksische deel van het OESO-gebied. Daarnaast bestaat er ook onzekerheid omtrent de gevolgen van een monetair restrictiepolitiek (hogere korte-rente) zoals die door de FED al in het vorige jaar is ingezet, mede met het oog op het inflatiegevaar bij de naderende top van de Noord-Amerikaanse hoogconjunctuur. De naderende hoogconjunctuur in Europa zou voor de monetaire autoriteiten, aangevoerd door de Bundesbank, een rechtvaardiging kunnen zijn om een soortgelijke restrictiepolitiek te voeren. Zeker bij een globaal lage (verwachte) inflatiegraad, is het een interessante vraag waarom dan toch de lange-rentevoet in het vorige jaar een snelle opwaartse beweging maakte. Het OESO-rapport geeft daar geen sluitend antwoord op, maar beschouwt deze ontwikkeling wèl als een incidentele excessieve 'rentehobbel' en veronderstelt bij de huidige projecties een correctie naar beneden. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de monetaire autoriteiten de verwachte inflatiedruk in toom willen en kunnen houden door op tijd naar het korte-rente wapen te grijpen.

1 Meulendijks, Pieter J.F.G., 'De Angelsaksische en Aziatische landen als locomotief voor een opgaande conjunctuur in het OESO-gebied', Maandschrift Economie, Jaargang 58, nr. 1, 1994, blz. 76-84.

2 OECD, Economic Outlook, nr. 56, december 1994.

Recente en verwachte groei binnen het OESO-gebied

Er is sprake van een verdubbeling van het gemiddelde OESO-groei-cijfer van de reële productie in het afgelopen jaar naar 2,8% en dat stabiliseert zich in dit en het komende jaar rond de 3% (Zie tabel 1). De Angelsaksische landen, m.n. Noord-Amerika en het Verenigd Koninkrijk, spelen hierbij een voorttrekkersrol met groei-percentages van tussen drie en vier procent. Voor de komende jaren neemt het groei-ritme in deze landen af terwijl in de niet-Angelsaksische landen het tegenovergestelde proces plaatsvindt.

Meer dan een jaar geleden was aan het proces van een toenemende onderbezettingsgraad van de productiecapaciteit, waarmee de OESO-regio jarenlang behept is geweest, al een einde gekomen. Op dit moment is er sprake van een gemiddeld meer dan normale bezetting van het productieapparaat. In Japan en Europa zijn het binnenlandse vraagfactoren die een dominerende invloed hebben op de groei-acceleratie van de komende tijd. In de Verenigde Staten nemen wat dit betreft de buitenlandse vraagfactoren (lagere dollar en buitenlandse hoogconjunctuur) de vroegere rol van de binnenlandse vraagfactoren (woningbouw, industriële investeringen en de rente) over.

TABEL 1 Groei van het reële BBP in het OESO-gebied
(jaarlijkse procentuele veranderingen)

Landen/Regio's	1992	1993	1994	1995	1996	1991-BBP aandeel in OESO-BBP-totaal
Verenigde Staten	2,3	3,1	3,9	3,1	2,0	36,37
Japan	1,1	0,1	1,0	2,5	3,4	14,92
Duitsland	2,2	-1,1	2,8	2,8	3,5	8,65
Frankrijk	1,2	-1,0	2,2	3,1	3,2	6,59
Italië	0,7	-0,7	2,2	2,7	2,9	6,20
Verenigd Koninkrijk	-0,5	2,0	3,5	3,4	3,0	5,75
Canada	0,6	2,2	4,1	4,2	3,9	3,33
België	1,9	-1,7	2,3	3,0	3,1	1,09
Nederland	1,4	0,4	2,5	2,9	3,2	1,57
EG	1,1	-0,3	2,5	3,0	3,2	35,09
Totaal OESO	1,6	1,3	2,8	3,0	2,9	100

Bron: OECD, Economic Outlook, 56, december 1994.

Werkgelegenheidsontwikkelingen

Volgens Tabel 2 gaf de gemiddelde werkgelegenheidsontwikkeling in de OESO-regio gedurende een aantal jaren een neergaande beweging te zien. Voor de regio als

geheel betekende 1994 een omslagpunt. Voor Europa verwacht men dit omslagpunt pas dit jaar. Hierna zullen we zien dat het herstel van de werkgelegenheids-groeivoet in 1994 pas dit jaar tevens een omslagpunt betekent voor de werkloosheidsontwikkeling in het OESO-gebied.

TABEL 2 Groei van de werkgelegenheid in het OESO-gebied (jaarlijkse procentuele veranderingen met betrekking tot de totale economie)

Landen/Regio's	1992	1993	1994	1995	1996	Werkgelegenheid 1991 (eenheden van 1000 personen)
Verenigde Staten	0,6	1,5	3,1	1,9	1,0	116869
Japan	1,1	0,2	0,3	0,6	0,7	63670
Duitsland	-1,6	-1,8	-0,8	0,7	1,0	36511
Frankrijk	-0,8	-1,2	-0,6	0,8	1,1	22594
Italië	-0,6	-4,8	-2,6	0,4	0,4	21410
Verenigd Koninkrijk	-2,5	-1,0	0,4	1,1	1,6	26215
Canada	-0,8	1,2	1,8	2,7	2,5	12339
België	-0,4	-1,3	-0,4	0,8	1,2	3819
Nederland	2,1	0,2	0,1	1,8	2,0	6521
EG	-1,4	-2,0	-0,7	0,9	1,1	141728
Totaal OESO	-0,1	-0,2	0,7	1,3	1,2	389244

Bron:OECD, Economic Outlook, 56, december 1994.

Werkloosheidsontwikkelingen

Tabel 3 laat zien dat qua niveau, afgezien van de Verenigde Staten en Japan, de huidige werkloosheidsgraden historisch hoog blijven, ondanks dat in de komende tijd zich een neerwaartse beweging inzet vanwege de algemene opgaande internationale conjunctuur. In de Verenigde Staten ligt vanaf dit jaar de werkloosheidsvoet ruimschoots onder het natuurlijk niveau van 6 %. In Europa, waar de werkloosheid een uitermate ernstig probleem blijft, zakt het werkloosheidspercentage weliswaar, maar evenaart gemiddeld over de komende perioden nog steeds het niveau van twee jaar geleden. In Japan is er sprake van geen enkele verbetering en liggen de werkloosheidspercentages ruim boven de, weliswaar relatief lage, niveau's van weleer.

Prijs- en arbeidskostenontwikkelingen

Voor het totale OESO-gebied constateren de OESO-rekenaars gemiddeld lage inflatieniveaus van rond de 2 % (exclusief Turkije). In veel landen waar het economisch

TABEL 3 Werkloosheidsgraden in het OESO-gebied (nationale gegevens in procenten van de totale beroepsbevolking)

Landen/Regio's *	1992		1993		1994	1995	1996
Verenigde Staten	7,4	(7,3)	6,8	(6,7)	6,1	5,6	5,6
Japan	2,2	(2,2)	2,5	(2,5)	2,9	3,0	2,9
Duitsland **	7,7	(4,6)	8,8	(6,1)	9,6	9,1	8,6
Frankrijk	10,4	(10,4)	11,7	(11,7)	12,6	12,3	11,7
Italië	11,6	(10,5)	10,4	(10,2)	11,3	11,2	11,0
Verenigd Koninkrijk	9,9	(9,9)	10,2	(10,3)	9,4	8,7	7,9
Canada	11,3	(11,2)	11,2	(11,1)	10,5	9,7	9,2
België	10,3	(8,0)	11,9	(9,6)	12,6	12,1	11,3
Nederland	6,7	(6,7)	8,3	(8,3)	9,3	8,6	7,9
EG	10,2	(9,5)	11,2	(10,7)	11,8	11,4	10,9
Totaal OESO	7,7	(7,5)	8,0	(7,9)	8,2	7,9	7,7

* De cijfers tussen haakjes betreffen gestandaardiseerde werkloosheidspercentages. Voor Duitsland betreft het hier nog uitsluitend West-Duitsland.

** De niet gestandaardiseerde cijfers betreffen het nieuwe Duitsland.

Bron: OECD, Economic Outlook, 56, december 1994.

TABEL 4 Consumentenprijzen in het OESO-gebied (jaarlijkse en niet voor seizoensinvloeden gecorrigeerde procentuele veranderingen)*

Landen/Regio's	Gemiddelde groeivoet					Actuele groeivoet	
	1972/ 1981	1981/ 1990	1991	1992	1993	12 mnd tot nov 1994	6mnd tot nov 1994
Verenigde Staten	9,0	4,1	4,2	3,0	3,0	2,7	1,5
Japan	9,3	1,7	3,3	1,7	1,3	1,0	0,1
Duitsland **	5,2	2,2	3,5	4,0	4,1	2,7	0,6
Frankrijk	10,9	5,5	3,2	2,4	2,1	1,6	0,5
Italië	16,8	8,7	6,5	5,3	4,2	3,7	1,9
Verenigd Koninkrijk	14,7	6,0	5,9	3,7	1,6	2,6	0,4
Canada	9,5	5,2	5,6	1,5	1,8	-0,1	1,2
België	7,9	4,2	3,2	2,4	2,8	2,0	0,6
Nederland	7,2	2,0	3,2	3,2	2,6	2,5	1,2
EG	12,0	6,0	5,1	4,2	3,4	3,0	1,0
Totaal OESO	10,5	5,1	5,2	4,0	3,6	4,9	2,2

* Bron: OECD, Press Release, januari 1995.

** Het betreft hier uitsluitend cijfers voor West-Duitsland.

herstel zich voltooit ziet men in het lopende en komende jaar een toch iets oplopende inflatiegraad. Op het Europese continent zal de inflatie laag zijn en een stabiel karakter hebben. De Japanse prijsontwikkeling wordt gekenschetst als 'practically non-existent'.

Wat er in veel landen nog aan inflatie over is, is vooral te wijten aan stijgingen van de indirecte belastingen en/of ingrepen in de door de overheden geregelde prijzen. Kosteninflatie vanwege overmatige arbeidskostenontwikkelingen blijven nu uit. Wel bestaat natuurlijk het gevaar dat in de komende tijd aan het hier signaleerde disinflatieproces een einde zal komen vanwege bestedingsinflatietendenties i.v.m. meer dan normale bezettingsgraden van de productiecapaciteit. Ook bestaat er een kosteninflatie-druk in landen die de laatste jaren te maken hebben gehad met omvangrijke depreciaties van hun valuta.

Vergelijking van de ontwikkelingen van de nominale arbeidskosten per eenheid produkt (Tabel 5) met die van de prijsstijgingen (Tabel 4) suggereert voor de belangrijkste landen van de OESO-regio dat er sprake is van een gematigde arbeidskostenontwikkeling, mede onder invloed van de nog steeds bestaande hoge werkloosheidsgraden in de meeste OESO-landen. Waarschijnlijk werkt het Phillipsmechanisme wel, ook in Europa, maar alsnog onvoldoende om het ernstige werkloosheidsprobleem op te lossen.

Het persistente karakter van het werkloosheidsprobleem is dan ook vanuit verschillende gezichtspunten als die van 'macroeconomic policy; trade; technology; wage formation; labour adjustment; education and training; benefit systems and taxation' onder de loupe genomen door de medewerkers van het OESO-secretariaat. De resultaten ervan zullen worden gepubliceerd in het rapport 'The OECD Jobs Study: Evidence and Explanations'. In 1994 is van deze studie al een vijftigtal pagi-

TABEL 5 Arbeidskostenontwikkeling in het OESO-gebied (jaarlijkse procentuele veranderingen van de nominale arbeidskosten per eenheid produkt)

Landen/Regio's	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Verenigde Staten	3,6	2,8	2,3	1,8	2,9	4,0
Japan	1,6	1,4	0,8	1,6	0,1	-0,3
Duitsland*	2,2	6,0	3,8	-0,8	0,1	0,9
Frankrijk	3,5	1,0	1,6	-0,9	-0,1	0,6
Italië	8,2	4,0	1,1	-0,5	0,5	1,1
Verenigd Koninkrijk	6,9	2,9	1,0	0,2	1,5	3,3
Canada	4,2	1,6	1,2	-0,2	1,3	1,6
België	5,2	3,3	4,5	-0,5	0,5	1,1
Nederland	3,9	4,0	2,4	-1,1	0,1	1,0

* De cijfers t/m 1991 betreffen uitsluitend West-Duitsland; vanaf 1992 betreffen ze het totale Duitsland.
Bron: OECD, Economic Outlook, 56, december 1994.

na's tellend uittreksel verschenen³. We zullen de komende tijd aan deze rapporten extra aandacht besteden.

Externe ontwikkelingen

De sterke stijging van de onderlinge handelsstromen tussen de OESO-landen veroorzaakt sinds het vorige jaar extravagante stijgingspercentages van de wereldhandel, mede mogelijk gemaakt door de al eerder optredende hoge groeipercentages van de niet-Oeso exporten en importen, i.h.b. die van de Zuid-Oost-Azië regio. Daarnaast is voor de komende tijd te verwachten dat de exporten en de daarmee te financieren importen van de Centraal en Oost-Europese landen aanzienlijk zullen toenemen (Zie tabel 6).

TABEL 6 Groei van de wereldhandel
(jaarlijkse procentuele veranderingen van volumina)

Componenten	1993	1994	1995	1996
OESO-export	1,9	0,9	8,1	7,4
OESO-import	1,0	8,9	7,4	6,9
Niet-OESO-export	7,4	8,8	9,3	9,3
Niet-OESO-import	8,6	8,9	9,8	10,1
Ruilvoet OESO-regio t.o.v. de rest van de wereld	2,1	2,1	-0,5	-0,4

Bron: OECD, Economic Outlook, 56, december 1994.

Tijdsverschil tussen de fasen van de conjunctuurcycli in de belangrijke regio's van het OESO-gebied speelt een rol in het weer fors oplopen van het lopende-rekening tekort in de Verenigde Staten, terwijl het Europese lopende-rekening overschot behoorlijk toeneemt (Zie tabel 7). In Japan is er sprake van een benedenwaarts bewegend overschot in volume-termen, vooral ten gevolge van de opnieuw verslechterde concurrentiepositie, veroorzaakt door de aanhoudende appreciatie van de yen (Zie tabel 8). Dit gaat echter ook gepaard met een belangrijke ruilvoetverbetering waardoor het nominale lopende-rekening overschot nog steeds oploopt en zich waarschijnlijk pas in 1996 zal stabiliseren (Het J-curve effect).

Hoofdconclusie

De komende tijd zal het OESO-gebied te maken hebben met een hoogconjunctuur die voor de meeste lidstaten wordt gekenmerkt door significant hogere groeivoeten

3 The OECD JOBS STUDY; Facts, Analysis, Strategies, june 1994.

van de produktie en lage inflatiegraden. Ook vele niet-OESO landen profiteren hiervan. Op enkele uitzonderingen na, is er echter tevens sprake van zeer hoge werkloosheidsgraden, die niet of nauwelijks door deze hoogconjunctuur worden beïnvloed. Met andere woorden het mondiale werkloosheidsprobleem heeft een structureel karakter dat noch met keynesiaanse, noch met conventioneel neo-klassieke recepten op te lossen valt. Het is dan ook terecht dat het OESO-secretariaat hieraan bijzondere aandacht besteedt in de vorm van de hiervoor genoemde 'Jobs Study'rapporten. Naar het verschijnen van het hoofdrapport zien wij met belangstelling uit.

TABEL 7 Lopende rekening-saldi van OESO-landen en -regio's
(in eenheden van een miljard dollars)

Landen/Regio's	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Verenigde Staten	-6,9	67,9	-103,9	-153,7	-173	-169
Japan	72,9	117,5	131,4	139,8	145	140
Duitsland	-19,4	-22	-20,1	-25,2	-13	-13
Frankrijk	-6,7	4,6	10,3	8,8	12	16
Italië	-23,6	-27,8	11,4	16,2	24	30
Verenigd Koninkrijk	-13,5	-18,5	-16,3	-8,8	-13	-17
Canada	-24,1	-21,9	-23,8	-21,4	-19	-19
België/Luxemburg	4,8	6,8	11,9	13	16	18
Nederland	7,6	6,8	10,1	11,1	14	16
EG	-66,1	-63,5	9,9	16,1	41	52
Totaal OESO	-45,7	-68,1	-9,4	-33,9	-20	-9

Bron: OECD, Economic Outlook, 56, december 1994.

TABEL 8 Effectieve wisselkoersen van OESO-landen (1991=100)

Landen	1993	1994	1995	1996
Verenigde Staten	107,1	105,8	102,3	102,4
Japan	125,6	135,5	139,1	139,2
Duitsland	108	109,6	112	112,3
Frankrijk	105,7	107,2	108,8	108,9
Italië	81,7	78,8	77,2	77,4
Verenigd Koninkrijk	88,1	88,8	89,3	89,4
Canada	91	85,6	85,0	85,0
België/Luxemburg	101,7	104,1	106,3	106,4
Nederland	104,6	105,6	107,6	107,7

Bron: OECD, Economic Outlook, 56, december 1994.